

[Alsing Andersen.]

nemlig i fundatsens § 27, at især den verdslige og gejstlige øvrighed i Island skal kunne påtale over for universitetet, dersom fundatsens bestemmelser ikke bliver overholdt, og at universitetet har pligt til at råde bod på eventuelle mangler efter påtalen. Testamentet kan altså ikke ensidigt påberåbes imod en ændring af den hidtidige tilstand i Islands favør.

Dertil kommer, at der efter min mening ikke kan være nogen tvivl om, at testamentet og fundatsen ville være blevet endnu klarere i Islands favør, dersom islændingen Arne Magnussen og hans samtidige kunne have forudset udviklingen, kunne have forudset forholdet mellem Island og Danmark i det 20. århundrede, hvor Island er et selvstændigt land med sit eget universitet, der er i stand til at tage vare på håndskrifterne og til at udnytte dem på en lige så videnskabelig forsvarlig måde som Københavns universitet.

Jeg beder om formandens tilladelse til at bringe et enkelt citat; jeg vil nemlig gerne i denne forbindelse citere et afsnit af en kronik, som professor, dr. jur. Stephan Hurwitz skrev i dagbladet Politiken den 28. juli 1950. Professor Hurwitz skrev:

„Spørgsmålet er ikke juridisk, men i første række, hvad der er historisk retfærdigt og følelsesmæssigt mest velbegrunder. Stil på den ene side en snævert begrænset kreds af faglige, danske interesser i at bevare disse håndskrifter på dansk hånd (interesser, der i alt væsentligt må kunne varetages gennem fotokopiering og eventuelt ved hensættelse af midler til at afholde udgifter ved danske specialforskeres ophold i Reykjavik i særlige tilfælde), og stil heroverfor et nationalt, vidt udbredt ønske om at føre en for Island dyrebar skat tilbage til sit hjemland. Således er faktisk stillingen, og valget burde ikke være så svært fra dansk side, som det tilsyneladende er. Det gælder om at lade store hensyn overveje de små.“

Det var, hvad den fremtrædende jurist professor Stephan Hurwitz mener om denne ting, og jeg vil gerne tilføje, at mit synspunkt på forholdet mellem de juridiske, fagmæssige³ betragtninger⁴ på den ene side og folkelige, politiske hensyn på den anden

ikke kan udtrykkes bedre, end det her er gjort af professor Hurwitz.

Heri ligger ingen forklejning af den indsats, som — i visse perioder mere end i andre — er gjort af danske forskere ved benyttelse af håndskrifterne. Det bør imidlertid retfærdigvis også tilføjes, at den udfoldede virksomhed ved Københavns universitet ikke kunne være øvet i samme omfang, som det har været tilfældet, uden islandske forskeres værdifulde medarbejderskab. Det er ganske naturligt, at det islandske medarbejderskab ved tyding, tolkning og udgivelse af teksterne har haft en særlig betydning, fordi det både drejede sig om de islandske forskeres eget sprog og om deres kulturelle arv. Derfor behøver man heller ikke på videnskabens vegne at være bekymret for fremtiden, selv om væsentlige dele af håndskrifterne flyttes til universitetet i Reykjavik, således som det foreslås i de foreliggende regeringsforslag.

De protester, som vi i disse dage har været vidne til, er efter min mening udtryk for det, som professor Hurwitz har betegnet som „en snævert begrænset kreds af faglige, danske interesser“. Det kan imidlertid ikke være sådanne interesser, som skal være afgørende for det fremtidige forhold mellem universitetet i Reykjavik og universitetet i København og for forholdet mellem det islandske og det danske folk.

Fra dansk videnskabelig side er det med rette fremhævet, at man har følt håndskrifternes nærværelse i København både som et privilegium og som en forpligtelse, og dansk videnskab har haft ære heraf. Nu er tiden imidlertid inde til at gøre sig klart, at hverken Københavns universitet eller dansk videnskab i almindelighed har ret til at opretholde et privilegium på bekostning af et nordisk broderfolk, der er i den helt enestående situation, at så at sige samtlige dets håndgribelige fortidsminder befinder sig uden for landets grænser. Der bliver jo ikke tale om at udelukke danske forskere fra dette område. Men ligesom danske forskere er nærmest til at beskæftige sig med dansk sprog, litteratur og historie, må vi åbent erkende, at islandske forskere må være nærmest til at beskæftige sig med deres eget lands sprog, litteratur og historie.

Jeg vil ikke blive forundret, dersom den foreslåede overførelse af håndskrifterne til